॥ ॐ ॥

શ્રી હરીહર કાવ્ય રસ

ઉર્ફે Reg. No. 127

શ્રી બીલનાથ લહેરી.

બનાવનાર,

સોરઠી પ્રશ્નોરા નાગર મહેતા જીવાભાઇ ધનરાજ

મહુંમ દરબારશ્રી વાળાઆલા ભીમાના

ખાનગી કારભારી બીલખા.

યોજનાર,

સો. પ્ર. ના. મહેતા ભગવાનલાલ જીવાભાઇ.

સ. ગુ. નિશાળના આસિસ્ટંટ માસ્તર-બીલખા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

સો. પ્ર. ના. મહેતા હરિદત્ત ભગવાનલાલ.

મીડલ સ્કૂલના આસિસ્ટંટ માસ્તર-બીલખા.

આ પુસ્તક ભટાણી માતુશ્રી લાડુબાઇ તથા માતુશ્રી બા. શિવકુંવરબાઇ તથા બેન જીવીબાઇના સ્મરણાર્થે અધિકારી દ્વિજોને વિના મુલ્યે ભેટ આપવાનું.

સંવત ૧૯૭૭. સને ૧૯૨૧.

આવૃત્તિ ૧ લી. કિં. અમુલ્ય. પ્રત ૫૦૦.

(૯૪૦૨)

અમદાવાદ—પીરમસા રોડ ઉપર ધી નિર્મળ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં.
લલ્લુભાઈ ઈશ્વરભાઈ ત્રિવેદીએ છાપ્યું.

॥ ૐ ॥

પ્રસ્તાવના.

સુજ્ઞ મહાશયો.

આજ સુધીમાં ઘણા ઘણા મહાન દેશ ભક્ત કવિઓએ સર્વ શક્તીમાન પરમાત્માની ભક્તિરૂપ લીલા વર્ણેલ છે, અને અલંકારીક કાવ્યો રચી પ્રભુનું ભજન કરી પોતે પોતાની જીંદગી સાફલ્ય કરેલ છે તે પ્રમાણે આ પુસ્તક રૂપી પ્રભુ લીલાની કથા મારા પુજ્યપાદ મહાન પીતામહ ચુત વિપ્ર જીવાભાઇ ધનરાજ ઘણા લાંબા વખત થયાં ...થી રાખેલ છે ને મારા મનમાં છપાવી પ્રસીધ કરવાની ઉત્કંઠા થતાં હું તે છપાવી આપ સર્વ સુજ્ઞ ગૃહસ્થોની શેવામાં મુકુછું તે વાંચી પ્રભુનું સ્મરણ કરી આભારી કરશો.

દીન સેવક,

હરીદત્ત વી. ભગવાનલાલ મહેતા.

બી. મી. સ્કુ. ના. આ. મા.

॥ ॐ ॥

અથ મંગળાચરણ.

શ્રી ગણેશાય નમઃ શ્રી હયગ્રીવાય નમઃ શ્રી સારદાય નમઃ

શુક્લાંબરધરં વિષ્ણુ શશિવર્ણં ચતુર્ભુજં
પ્રસનવદન ધ્યાયતે સર્વે, વિઘ્નોપ શાંતયે. ૧
નારાયણ નમસ્કૃત્ય, નરંચૈવ નરોત્તમં;
દેવીં સરસ્વતિં ચૈવ, તતોજય મુદિરયેત. ૨
વ્યાસં વસિષ્ઠ નપ્તારં, શક્તેઃ પૌત્રમકલ્મષમ;
પરા શરાત્મજં વંદે, શુકતાતં તપોનિધિમ્. ૩
વ્યાસાય વિષ્ણુ રૂપાય, વ્યાસ રૂપાય વિષ્ણવે;
નમો વૈ બ્રહ્મ વિધયે, વસિષ્ઠાય નમો નમઃ. ૪
અચતુર વદનો બ્રહ્મા, દ્વિબાહુર પરો હરીઃ;
અભાલ લોચન શંભુ, ભગવાન બાદરાયણઃ. ૫

અસ્મદ્ ગુરૂભ્યો નમઃ

શ્રી ભીલનાથ લહેરી
ઉર્ફે
હરીહર કાવ્ય રસ.

અથ વિશ્વનાથાષ્ટક પ્રારંભ.

ગંગા તરંગ રમણીય જટા કલાપં, ગૌરી નિરંતર વિભુષિત વામ ભાગં;
નારાયણ પ્રિયમનંગમદાપ હારં; વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૧
વાચા અગોચરમનેકગુણ સ્વરૂપં, વાગીશ વિષ્ણુ સુરસેવિત પાદ પીઠમ્;
વામેન વિગ્રહ વરેણ કલત્ર વંતં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૨
ભૂતાધિપં ભુજગ ભૂષણ ભૂષિતાંગં, વ્યાઘ્રાજીનાબરધરં જટિલં ત્રિનેત્રમ્;
પાશાંકુશાભયવરપ્રદશૂલ પાણિં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૩
શીતાંશુશોભિત કિરીટ વિરાજમાનં, ભાલે ક્ષણાનલ વિશોષિત પંચબાણમ્,
નાગાધિપારચિતભાસુરકર્ણપૂરં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૪
પંચાનનં દુરિતમતમતંગજાનાં, નાગાંત કંદગુજ પુંગવપન્નગાનામ્;
દાવાનલં મરણશોક જરાટવીનાં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૫
તેજોમયં સગુણનિર્ગુણ મદ્વિતીય, આનંદકંદમ પરાજિતમ પ્રમેયમ્;
નાગાત્મકં સકલનિષ્કલ માત્મરૂપં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૬
આશા વિહાય પરિહૃત્ય પરસ્ય નિંદાં, પાપેરતિંચ સુનિવાર્ય મનઃસમાધૌ;
આદાયહૃત્કમલમધ્યગતં પરેશં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૭

રાગાદિ દોષ રહિતં સ્વજનાનુ રાગ, વૈરાગ્ય શાંતિ નિલયં ગિરિજા સહાયમ્
માધુર્ય ધૈર્ય સુભગં ગરલાભિ રામં, વારાણસી પુરપતિ ભજ વિશ્વનાથમ્ ॥ ૮
વારાણસી પુરપતેઃ સ્તવનં શિવસ્ય, વ્યાખ્યાતમષ્ટકમિદં પઠતે મનુષ્યઃ.
વિદ્યાંશ્રિયં વિપુલસૌખ્યમનંતકીર્તિં, સંપ્રાપ્યદેહ વિલયેલભતેયમોક્ષમ્ ॥ ૯
વ્યાસાષ્ટકમિદં પુણ્યંયઃ પઠેચ્છિવસન્નિધૌ;
શિવલોકમવાપ્નોતિ, શિવેન સહમોદતે ॥ ૧૦ ॥

॥ અથદ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગાનિ પ્રારંભ શ્લોક ॥

સૌરાષ્ટ્રં સોમનાથંચ, શ્રીશૈલં મલ્લિકાર્જુનઃ;
ઉજ્જયિન્યાં મહાકાલ મોંકારમમરેશ્વરમ્ ॥ ૧ ॥
પર્લ્યાં વૈદ્યનાથંચ, ડાકિન્યાં ભિમ શંકરમ;
સેતુબંધેતુરામેશં, નાગેશં દારૂકાવને ॥ ૨ ॥
વારાણસ્યાંતુ વિશ્વેશં, ત્ર્યંબકં ગૌમતિતટે;
હિમાલયેંતુ કેદાર, ધુસૃણેશં શિવાલયે. ॥ ૩ ॥
ઇતિશ્રી દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગાનિ સમાપ્તઃ

હરિઃ ॥ ૐ ॥

બીલેશ્વર મહાદેવની આરતી. (૬)

જય બીલનાથ સ્વામી, જય બીલનાથ સ્વામી;
શશીધર જય ગિરજેશં, જય અંતર જામી. જયદેવ મહાદેવ.
પીત જટા મુખ પંચ, ભસ્માંગે શોભે. (૨)
મદનારી મુખ જોતાં, મન મારૂં લોભે. જયદેવ મહાદેવ.
જગ સંભવ સ્થિતિ લય ઇચ્છા જે કરતા. (૨)
નિજજનને સુખદાતા, જય ભવ ભય હરતા. જયદેવ મહાદેવ.

ત્રિગુણાતિતતપેપ, જડ ચૈતન વાસી. (૨)
ખલ દલ ભેલ છલ દલતાં, જય અજ અવિનાશી. જયદેવ મહાદેવ.
કાલવ્યાલ કૃપાલ, હાર હૈયે ધરીયા. (૨)
શીવ પુરાણે સુણજો, શીવ નામે તરીયા. જયદેવ મહાદેવ.
માયાતીત મહેશ, જય શીવ બહુ નામી. (૨)
કરૂણા કર કાશીશં, નિરગુણ નીલકામી. જયદેવ મહાદેવ.
વિશ્વેશં વિષધારી, વિષમ વિઘન હારી. (૨)
અધમ ઉધારણ ઇશં, જય શિવ સુખકારી. જયદેવ મહાદેવ.
દીન દાસનો દાસ, હરિદત્તને જાણી. (૨)
આવાગમન મટાડો, શરણે શુલ પાણી. જયદેવ મહાદેવ.

અથ શિવાષ્ટક પ્રારંભ.

(ભુજંગી છંદ.)

પ્રભુ પ્રાણનાથં, વિભૂ વિશ્વનાથં,(૨) જગન્નાથ નાથં સદાનંદભાજમ;
ભવદ્ ભવ્યભુતેશ્વરં ભુતનાથં, શીવ શંકરં શંભુ મિશાન મીડે.૧
ગલે રૂદ્ર માલં તનૌ સર્વ જાલં, મહા કાલ કાલં ગણેશાધિ પાલમ.
જટા જૂટ ગંગા તરંગૈર્વિશાલમ, શિવંમ શંકરં સંભુ મીશાન મીડે ૨
સુદામા કરં મંડનં મંડયંતં, મહા મંડલં ભસ્મ ભુશા ધરંતંમ;
અનાદિત્ય પારં મહામોહ મારંમ, શિવં શંકરં શંભુ મીશાન મીડે.૩
તટોપાંતિ વાસં મહાટાટ હાસમ, મહા પાપ નાશં સદા સુખ પ્રકાશમ;
ગિરિશં ગણેશં સુરેશં મહેશં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાન મીડે.૪
ગિરિંદ્રાત્મ જાસં ગ્રહીતાર્ધ દેહં, ગિરૌ સંસ્થિતં સર્વદા સંન્નગેહં;
પરબ્રહ્મ બ્રહ્માદિ ભિર્વંદ્ય માનં, શિવં શંકરં શંભુ મીશાન મીડે.૫
કપાલં ત્રિશુલં કરાભ્યાંદ ધાનમ, પદાંભોજ નમ્રાય કામં દધાનમ;

ભલે વર્દયાનં સુરાણાં પ્રધાનમ્, શિવ શંકરં શંભુ મીશાન મીડે ૬
શરશ્ચંદ્ર ગાત્રં ગણાનંદ પાત્રં, ત્રિનેત્રં પવિત્રં ધનેશસ્ય મિત્રં;
અપર્ણા કલત્રં ચરિત્રૈ ર્વિચિત્રં, શિવ શંકરં શંભુ મીશાન મીડે.૭
હરં સર્પ હારં ચિતા ભૂવિહારં, ભવં વેદ સારં સદા નિર્વિકારં:
સ્મશાને વસંતં મનોજં દહંતં, શિવ શંકરં શંભુ મીશાન મીડે.૮
પ્રભાતે સ્તવં માનવઃ શુલપાણેઃ પઠેત્ સર્વદા ભર્ગ ભાવાનુરક્તા
સુપુત્રં ધનં ધાન્યં મિત્રં કલત્રં, વિચિત્રૈઃ સમારાધ્ય મોક્ષં પ્રયાતિ ૯

અથ જગન્નાથાષ્ટક આરંભ.

શિખરણી છંદ.

કદાચિત કાલિંદી તટ વીપીન સંગીત કરવો,
મુદા ભિરી નારી વદન કમલા સ્વાદ મધુપઃ
રમા શંભુ બ્રહ્મા મરપતિ ગણેશાર્ચિત પદો,
જગન્નાથઃ સ્વામી નયન પથ ગામી ભવતુમે. ૧
ભુજે સવ્યે વેણુ શિરસિ શિખી પિછં કટિ તટે,
દુકુલે નેત્રાંતે સહચર કટાક્ષા વિદધતે;
સદા શ્રીમદ્વાવન વસતિ લીલા પરિચયો,
જગન્નાથં સ્વામી નયન પથ ગામી ભવતુમે. ૨
મહાંભોધે સ્તિરે કનક રૂચિરે નીલ શિખરે,
વસંપ્રાસા દાન્ત સહજ બલભદ્રેણ બલિના;
સુભદ્રા મધ્યસ્થ સકલ સુર સેવા વસરદો,
જગન્નાથઃ સ્વામી નયન પથ ગામી ભવ તુમે. ૩
કથા પારાવારઃ સજલ જલદ શ્રેણી રૂચિરો,
રમાવાણી રામ સ્ફુરદ મલ પદ્મે ક્ષણ મુખૈઃ

સુરેન્દ્રૈરારાધ્ય: શ્રુતિગણ શિખા ગિત ચરિતો,
જગન્નાથ સ્વામી નયન પથ ગામી ભવ તુમે. ૪
રથા રૂઢો ગચ્છન્પથિ મીલિત ભૂદેવ પટલૈ:
સ્તુતિ પ્રાદુર્ભાવ પ્રતિપદ સુપા કરણ્ય સદય:
દયાસિંધુ બંધુ: સકલ જગતાં સિંધુ સુતયા:
જગન્નાથ: સ્વામી નયન પથ ગામી ભવ તુમે. ૫
પરબ્રહ્મા પિડ: કુવલય દલોત ફુલ નયનો,
નિવાસી નીલાદ્રૌ નિહિત ચરણો નન્ત શિરસિ;
રસાનંદો રાધા સરસ વ પુરા લિંગન સુખો,
જગન્નાથ: સ્વામી નયન પથગામી ભવ તુમે. ૬
નવૈ પ્રાર્થ્યં રાજ્યં નચ કનકતાં ભોગવિભવં,
નયાચેહં રમ્યાં નિખિલ જન કામ્યાં વરવધુમ;
સદાકાલે કાલે પ્રમથ પતિના ગિત ચરિતો,
જગન્નાથ: સ્વામી નયન પથ ગામી ભવ તુમે. ૭
હરત્વં સંસારં દ્રુત તરમ સારં સુરપતે,
હરત્વં પાપાનાં વિતતિમ પરાં યાદવપતે;
અહો દીનાનાથં નિહીતમ ચલં નિશ્ચત પદં,
જગન્નાથં સ્વામી નયન પથગામી ભવ તુમે. ૮

અથ ગુર્વષ્ટક પ્રારંભ:

ભુજંગી છંદ. ૪

શરિરં સુરૂપં તથા વાકલત્રં યશશ્ચારૂચિત્રં ધનં મેરતુલ્યં.
ગુરો રઘ્રિપદ્મે મન:શ્ચેન લગ્નં તત: કીમ તત: કીમ તત: કીમ તત: કીમ ૧
કલત્રં ધનં પુત્ર પૈત્રાદિ સર્વં ગ્રહં બાંધવા: સર્વમેતદ્ધિજાતંમ

ગુરોરંઘ્રીપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કીમ તતઃ કીમ તતઃ કીમ તતઃ કીમ ૨
ષડગાદિવેદો મુખે શાસ્ત્ર વિદ્યા કવિત્વાદિ ગદ્યં સુપદ્યં કરોતિ
ગુરોરંઘ્રિ પદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કીમ તતઃ કીમ તતઃ કીમ તતઃ કીમ ૩
વિદેશેષુમાન્યઃ સ્વદેશેષુધન્યઃ સદાચાર વૃતેષુ મતો ન ચાન્યઃ
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ ૪
ક્ષમામંડલે ભૂપ ભૂપાલ વૃંદૈઃ સદા શેવિત યસ્ય પાદારા વેદમ્
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ ૫
યશોમેગતં દિક્ષુદાન પ્રતાપા જગન્દ્વસ્તુ સર્વે કરે યત્પ્રસાદાત્
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ ચેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ્ ૬
નભોગે નયોગે નવા વાજી રાજી નકાંતા મુખે નૈવવિતેષુ ચિન્નમ
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ ૭
અરણ્યે નવા સ્વસ્યે ગ્રેહેન કાર્યે ન દેહે મનો વર્તતે મેત્વ નઘં
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ્ ૮
અનર્ધ્યાણિ રત્નાનિ ભુક્તાની સમ્યક્ સ્માલિંગિતાં કામિની યામિનીષુ
ગુરોરંઘ્રિપદ્મે મનઃ સ્યેન લગ્નં તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કી તતઃ કીમ્ ૯
ગુરોઅષ્ટકંયઃ પઠેતપુણ્યદેહિ યતિર ભૂપતિર બ્રહ્મચારીચગેહી
લભેદ્વાંછિતાર્થે પદં બ્રહ્મસંતં ગુરોરૂક્ત વાક્યે મનોયસ્ય લગ્નં ૧૦

શ્રીગણેશાય નમઃ શ્રીસારદાય નમઃ

અથ શ્રીબીલનાથ લહેરીનાં કવિત લિખ્યતે (૫)

દેવનમે મહદેવ ભક્તનકો પ્રતિપાળ
દીનકોદયાળ એક ઉમા કાંત જાન્યોકે.
કાશીકે નીવાશી આવી બીલખે નિવાસ કર્યો
દાસનકી બીઆંજન નેકી ઉર આન્યો હે

પુજનસે ખાનપાન બહનસે બડો માન
દેવત હૈ કૈલાસનાથ દુખકુ ફિટાન્યો હૈ
જીવણ કવિંદ કહે સોહીગમ ઇષ્ટદેવ
શંભુ ભિલનાથ સાથ મેરોમન માન્યો હે. ૧
ભજે કો દેવનકું દેવીકે ઉપાસકકો
કોહી જીવ સોહી બ્રહ્મ એસો ઠહરાન્યો હે.
કેતે પંથ હુમે ગમ્ન રેતહે અનેક બાતી
કેતે હરી ભજનેકો. એકચિંત આન્યો હે.
કેતે જોગ સાધે કોહી વિશ્નુકો ઉચ્ચાર કરે
સર્વ હુગે જોકો અંશ વેદને બખાન્યો હે
જીવણ કવિંદ કહે સોહી મેરે ઇષ્ટ દેવ
શંભુ ભિલનાથ સાથ મેરો મન માન્યો હે ૨
મુખસેં બિલેશવદું ચિતમેં બિલેશસદા
નૈતસે બિલેશહુકો દર્શન નીત કરવો.
ચાલત બિલેશ કહુ બેઠત બિલેશ કહી,
સોવત કે જાગત બિલેશ ધ્યાન ધરવો.
પુજન બિલેશ હુકો કરી દંડવત કરૂં,
સ્તુતિ પાઠ અહોનિશ શંકર ઉચરવો;
જીવણ કવિંદ કહે એસો ભીલનાથ ભજી,
દુસ્તર ભવસિંધુ સો શીઘ્રહુસે તરવો. ૩
શંકરકું ભજે સોહી નવેનીત પાવતહે,
શંકરકું ભજે તાકો દુખ દૂર જાતહે;
શંકરકું ભજે તાકે ચિતમેં રમે શમસે,
ભક્તિ શુદ્ધ સતગુરૂકી તુર્ત ચલી આતહે.

શંકરકું ભજે તાકે પાપકો વિનાશ હોત,
ધર્મ અર્થ કામ મોક્ષ આપહી મીલાતહે;
જીવણ કવિંદ કહે શંભુ બિલનાથ ભજી,
ધશકે પ્રતાપએમેં સુખીમેં રહાતહે. ૪
શંકરકું ભજે તાકો શરીરકી રુજ રહે,
શંકરકું ભજે તાકે ગેહ રમા વાસહે;
સંકરકું ભજે તાકી સુબુદ્ધિ સદાય હોત,
શંકરકું ભજે તાકા વંશકો પ્રકાશ હે.
શંકરકું ભજે તાપે દેવનકી દયા હોત,
શંકરકું ભજે તાકું રેવન કૈલાસ હે;
શંકરકું ભજે તાસે રવિનંદ દૂર ફીરે,
જીવણ કવિંદ સોહી શંકરકો દાસહે. ૫
શંભુ સુખકારી દુઃખહારી નીજ દાસનકો,
શિશમેં બસત ગંગા બાલવિધુ ભાલહે;
વિભુતી વિરાજે અંગ કામકું કીયા અનંગ,
કંઠમેં અહીશ વિષ મુંડનકીમાલહે.
નદીપે સવાર સાથ ઉમીયા અર્ધાંગ પ્યારી,
કાશી પતિ વિશ્વનાથ હિનકો ખ્યાલહે;
બીલખે બિરાજે તાસે બિલનાથ પર્યો નામ,
જીવણ કવિંદ કેરા સોહી પ્રતિપાલ હે. ૬
ધશકે પ્રતાપે ધશો માનુશકો દેહ મિલ્યો,
દેખ હો વિચારી સુખ મોક્ષનકો દ્વાર હે;
જપ તપ દાન પુન્ય તીર્થવ્રત યજ્ઞ કરે,
તાકો ફલ એક સદા સુખમેં અપારહે.

સોહિ સુખ ભોગી ભયે જાનત નહિ શંકરકું,
આયો નર જગતમાં તાકુ ધિકારહે;
એસો મન જાની ગુન ખાનિ ભજે શંકરકું,
જીવણ કવિંદ કહે સો તો ભવ પારહે. ૭
સારદકું ભજે તાકી બુધિ બિસારદહે,
દેવી દેવ ભજનસેં શત્રુકો નિપાતહે;
એક દંત ભજે તાકા વિઘ્નકો વિનાશ હોત,
શ્રી હરિકું ભજ વેસે વિશ્નુ પદ પાતહે.
દેવનકું ભજે તાપે દેવનકી દયા હોત,
અપસરકું ભજવેસે અપસરમેં જાતહે;
જેસે દેવ તેસી ગતી જીવણ કવિંદ કહે,
શંકરકું ભજે સોઈ મોક્ષમેં મિલાતહે. ૮
રાવણકું દીએ લંક બાણકું હજાર હાથ,
સુના શિર પૂજનેસેં ઇંદ્ર લોક પાયોહે;
યક્ષરાજ ધનાધ્યક્ષ ભ્રગુ નંદ ક્ષત્ર ઘાત,
રઘુવીર ધરણીમેં વિજય વરતાયોહે.
રમાકાંત યાદ વેશ શંભુ બિલનાથ ભજી,
ભોજપતિ મારી પુરી દ્વારકા વસાયોહે;
સોઇ ઉમાનાથ કેરો દર્શન કરવા કાજ,
જીવણ કવિંદ કેરો મન ઉલચાયોહે. ૯
દીજીયે દીદાર દેવ દાસો પરી દયા કરી,
અનાથકે નાથ મેરી અર્જ કાન ધરરે;
બીચમેં મનુષ્ય દેહ નોકા ભવસાગરમેં,
કામક્રોધ લોભ મચ્છ બીલનેકો કર રહે.

માયાકે હીસોરનસેં મોહનકે બાઠ પરે,
નેકો લાગ લાગે કહો કેરી ખીખ તરરે;
મહારાજ ઉમાકાંત આશરે તુમ્હારે આયો,
જીવણ કવિંદ કેરા બેડા પાર કરરે. ૧૦
હરજો કહાવતસો શંકરો હરન બાર,
શંકર કહતહે સો સદા સુખકારી હે;
શુલીજો કહંતહે સો હાથમેં ત્રિશુલ ધરે,
ગંગાધર નામ તાવે ગંગા શિર ધારી હે.
મહાદેવ બડો દેવ શિવસો સ્વરૂપ ખરો,
પશુપતિ નામ તાસે નંદીકી સવારીહે;
એસેહે અનેક નામ જીવણ કવિં કહે,
સોહી ઉમાનાથજુકી ભક્તિ મોહી પ્યારીહે. ૧૧
દેવનકો કરન કાજ ત્રીપુરાકો કીયો નાશ,
બાણકી સહાય શુધ કૃષ્ણ સાથ કીયોહે;
ઉમાકે વિયોગ દક્ષ યજ્ઞકો નાશ કીયો,
શંભુકે વિરોધ મુખ બકરકો લીનોહે.
શરણાગત વત્સલહે ભક્તનકો પ્રતિપાલ,
દેવ દૈત્ય દુઃખ દેખી હલાહલ પીનોહે;
સોહી ઉમા નાથજુકે ચરણ કમલ બીચ,
જીવણ કવિંદ કેરા સદાચિત દિનોહે. ૧૨
પૂજા મેન જાનું ન જાનું મંત્ર તંત્રનમે,
જપ તપ દાન પૂન્ય યોગનાહીં કીનોહે;
માનુખકો દેહ મોહ લોભા મગરૂરનમે,
ગોપીતા વિલાસ રતિ અતિ રંગ લીનોહે.

સુના કહુ શાસ્ત્રનમે નામસે ઉધાર હોત,
તાસે ઉમા નાથજુકો નામ એક લીનોહે;
જીવણ કવિંદ કહે મોહી ડર નહિ રહ્યો,
શંકરાભિધાન શુધ અમૃતમેં પીનોહે. ૧૩
બોલતહે વિપ્ર વેદ પૂજન પંચામૃતસે,
ચંદન સુગંધ ચાંમ પુષ્પત્ર ધારીહે;
ધુરતહે ઘંટ ઓર નોબત નગારા બાજે,
ઝાલરીકો ઝણઝુણકાર અતિ સુખકારીહે.
શંખનકો શબ્દ શૃંગ સેલી રણતુર બાજે,
જગા જોત દીપકકી શોભા સબ ન્યારીહે;
એસે આનંદ હુમેં જીવણ કવિંદ સદા,
શંભુ ભીલનાથ કેરી આરતી ઉતારીહે. ૧૪
કોકીલન ઘોરનકું નટવોજુ દોરનકું,
કંચનકી મોરનકું કરપિજું ચાતકે;
ચટવેજું સુરનકું ચંદકું ચકોર જેસે,
પનઘટોં નારીજું કુંભ ઉર આતહે.
ચાતકજું સ્વાંત બુંદ ભક્તજું ભજે ગોવિંદ,
કામની સ્વરૂપ દેખી કામી બીલખાતહે;
એસી બીધ અહોનીશ શંભુ ભીલનાથ સદા,
જીવણ કવિંદ કેરે ચિતમેં રહાતહે. ૧૫
નહિ સુખ ભ્રાતનકો મીટો સુખ માતનકો,
પીતા સુખકારી સો કૈલાસ વાસ કીનોહે;
નારી સુખકારી તેહી કૈલાસકે નિવાસ ભઈ,
ભૂપ આશુતોષ સુખ તાત તુલ્ય દીનોહે.

સ્વારથકે મિત્ર મીલે સો નહિ કરે સહાય,
મુખ બાત મીઠી કરે મનહુસે મલીનોહે;
એસી બીધ દેખી હર જીવણ કવિંદ કહે,
શંકરાભિધાન શુધ અમૃત રસ પીનોહે. ૧૬
અબકી બિચારો હર દીકુ દુખ દેવતહે;
નાથ લે ત્રિશુલ હાથ રીપુ નાશ કરહો,
ભક્ત વચ્છલકો જાનતહે ચૌદ લોક,
જીવણકો સંકટ સો શીઘ્ર હુસે હરહો.
કહાં જાઉં કરૂ બાત વીના આપ નીરાધાર,
મેરે સુખ રાસી તુમ એક ઉમાવરહો;
માસ એકહુકી બીચ બરીકો નીપાત હોઇ,
જીવણ કવિંદ કેરી અર્જ કાન ધરહો. ૧૭
નીંદમેં ઘેરાયો ના ભાંગસેં બમીત ભયો,
ખાયો હે ધતુરો કે ના સમાધિ લગાયોહે;
અંતરકી જાન હાર કેતહે જહાન સારી,
મેં તો હાથ જોડી શિષ નામી દુખ ગાયોહે.
તથાપિ ન હોત કાજ કેતા અકરંત ઇશ,
અન્યથા કરંત એસો વિશ્વમેં કહાયોહે;
જીવણ ભનંત કછુ બુરો જેન માનો નાથ,
ગંધા ખુંધ સાહીબીકો મેરે મન આયોહે. ૧૮
દુખમે સહાય ઇશ કરો નીજ કંકરકી,
કીજીએ ના બેરી મેરી અરજ કાન દીજે;
દેખ હે અનેકસો વિહાય નીજ દાસનકો,
નાથ ગૃહો હાથ તાકો ત્યાગન કરી જે.

ઔરસે નિવાહ નાહીં આસરો તુમ્હારો એક,
અંતરકી બાત કહો કોન પાસ કીજે;
સુનહો પુકાર મેરો ભરોસો મહેશ તેરો,
જીવલ અનંત મેરે અભય દાન દીજે. ૧૯
કલ્પવૃક્ષ કહીએ તો કાષ્ટકી જાત રહી,
મેરૂ સમ કહીએ તો અચલ કહાતહે;
વારી નીધિ કહીએ તો ક્ષારનકો ભેદ રહ્યો,
સૂર્ય સમ કહી એતો તીગ્મ કીર્ણ થાતહે.
નિશિનાથ કહીએતો કલા હીન કલંકેતા,
કામધેનું કહીએસો પશુમેં રહાતહે;
કેસી વીધ કહું આપ જીવલ કવિંદ કહે,
શંકરસો શંકરકો તુલ્ય તાન આતહે. ૨૦
સુરકો પ્રકાશ તહાં અંધકાર હોત નાશ,
દેવ સરી મઝનસેં પાપ મીટ જાતહે;
અગ્નીકો સ્વરૂપ તહા શીત સર્વ દૂર ધીરે,
પારસકો પર્સભયે લોહ હેમ થાતહે.
શાસ્ત્રકે સમાગમસે મીટી જાત મછર સબ,
અમૃતકો પાન કીએ રૂઝન રહાતહે;
જીવલ કવીંદ કહે શર્ણ ગયે શંકરકે,
દરીદ્રતા દુખ તાકો તુર્ત ચલી જાતહે. ૨૧
ગિરિરાજ રેવતેય સોરઠી ધરામે રાજે,
બહુ બડે સિધનકો જામે વિશ્રામહે;
તાહીનસે દખ્ખનમેં ગંગબિલ્વીકે તીર,
અતિસુવિચિત્ર એક બિલ્વપુર ગામહે.

સ્વયંભુ સ્વરૂપ તહા કૃષ્ણજીકી ઉપાસનસે,
પશ્ચિમ દિશાકે દ્વારે બેઠો શુભ ધામહે;
સદા સુખકારી દુખહારી નીજ દાસનકો,
જ્વલજનત સોહી મેરે શીર સ્વામહે. ૨૨
ઉમયા અર્ધાંગ જાકી એકદંત ખડે આગે,
નંદીહે સમીપ જાકી આગુ કચ્છ આયોહે;
આંબલી વૃક્ષકી છાંહ ભૈરવ કપિંદ્ર રાજે,
પૂર્વમે વટ વૃક્ષ રામ ગેહ છાયોહે.
પનઘટ પશુકો પાન ગૈકો વિશ્રામહે,
ક્ષેત્ર અન્ન તણો જહાં સાધુ સુખ પાયોહે;
જ્વલ જનંત એસો રમ્ય સ્થળ શંકરેકો,
ગિરિરાજ સુતા પતિ આસન બિછાયોહે. ૨૩
તુહારી કૃપાસે મેં જમનાં જલ પાન કીયો,
તુહારી કૃપાસેં વૃજરાજ રેજ પાયોહે;
તુહારી કૃપાસેં મેં સરજુમેં સ્નાન કીયો,
રામચંદ્ર સ્વાગીપાસ રામ ગુન ગાયોહે.
તુંહારી કૃપાસેં પુરી કાશીમેં નીવાસ કરી,
વિશ્વનાથ પૂજી મોક્ષ દાતા ગંગા નાયોહે;
જગન્નાથ પરશ કીયે પ્રયાગાદિ તીર્થ કરી,
જ્વલ જનંત આપહુકે શરણ આયોહે. ૨૪
વિપ્રમેં વરિષ્ઠ જ્ઞાતિ બ્રાહ્મપદ વરિષ્ટ જાકી,
નાથાણી વંશમેં શાખા મેતાકી કહાતહે;
માવજીકે નંદનાના તિનકે ધનરાજ પુત્ર,
રામચંદ્ર કેરાં દાસ વિશ્વમેં વિખ્યાતહે.

તાકી કોસુ પુત્ર એક જીવલ કવિંદ કહાવે,
ગીરધરલાલકો મિત્ર મિલપે રહેતહે;
મિલનાથ લેરીકે કવિત પંચવીશ કહે,
સુનવેસેં ઉમાનાથ શિઘ્ર પ્રસન્ન થાતહે. ૨૫

દોહા.

મિલનાથ લેરી તણા, કવિત કહ્યાં પચીશ;
સો સુનકે જીવલ પર, રહત પ્રસન્ન ગૌરીશ,

વ્રજલીલા.

ત્રોટક છંદ. (૭)

હરિ જાદવમેં અવતાર લીએ, અહનંદ ચરિત્ર અપાર કીએ;
જામી અનુ જાણીજ માત તણી, પયપાન કરી પ્રભુતાહી હની.
સંકટાસુર ચર્ણ વિનાશ કીયો, ચક્રવાતકી દંડ અકાસ દીયો;
હસતાં મૃગ ખાત મોરાર મુખે, નીજ માતકી વિશ્વ દેખાય સુખે.
દધિ ભંડન ભંગ કીઓ જબહી, ચકી રજવ નયબ બધો તબહી;
પુર્વે રૂષિ નારદ શ્રાપ દીઓ, દુમ દીકર જાહી નીપાત કીયો.
ઉત્પાત લખી અતિ ગોકુલમેં, કરિ ગોકુળ ગોપ રહે બનમેં;
સબ ગોપ બિના ઉત્પાત ભયે, સુરભિ શિશુ ચારન કૃષ્ણ ગયે.
સુર ચત્રર વચ્છક રૂપ લીહી, જબ જુથ ભયો તબ દીન જહી;
જમુનાં તટમેં બક નાશ કરી, ક્ષય કીન અઘાસુર કંઠ ધરી.
તીન ચૈતન દેવ મુકુંદ પીએ, કમલા સનહી તબ મોહ થીએ;
તબ વચ્છક વચ્છપ લીન હરી, કીરતાર દયા કરી કીન ફરી.
વરસેક સુધી યેહ રૂપ લીઓ, વ્રજ બાસીનકું બહુ સુખ દીઓ;
કરી વીનતિ આહી વિધાત તવે, નીજ ધામ ગયે દેહી વચ્છ સબે.

દોહા.

શ્રી હરી આયે વ્રજમે, બ્રહ્મ ગયે નીજ ધામ;
પુની પ્રાતહ બનમેં ચલે, કરત વિપ્ર સુર કામ.

પ્રમાણીકા છંદ. (૫)

ચલે સુતાલ કાનનં, ધરેસુ શૃંગ આનનં;
જથા નરા સભાસુરાં, ફ્લંદ્ર અલ માધુરં.
દીનેસ તાપ તાપિના, જમુના નીરં ત્રટંગતા;
પિબંત વિખ વારીણાં, જાવંત પ્રાણ હારીણં.
નીહાર કૃષ્ણ બાલકં, જીવાય વચ્છ પાલકં;
ભજત ગોપ કૃષ્ણકું, કૃપા ભયી મોરારીકું.

દોહા.

કૃષ્ણજી આયે ગોપ સબ, પુનીમન કીન બીચાર;
એહી કાલી દુઃખ દેતહે, વ્રજવાસીકીકું અપાર.
સો જાવે રમણીક મહુ, જમુના નિર વિખ થાય;
એસો કરવ ઉપાય અબ, કંદુક લીન મગાય.

પધરી છંદ.

યહી કીન કૃષ્ણ મનમે વિચાર, કંદુક મગાય સબ ભયે તીયાર;
કર અહી અહી લીલા કરન, એકહી એક દાવ શિરપર ધરંન.
સોહી દાવ ગયો શ્રીકૃષ્ણ શિશ, તબ જાની લીયો કાલી અહીશ,
ખેલત વિધવિધ કંદુક કુમાર, જાગીરે જમુના કદમ્બ મધ્યધાર.
હરી ચઢે કદમપર સોહી લેન, દેખત અગાધ પય વહત ફેન;
નીરખત કુમાર નાના કહંત, તેહી સમય કૃષ્ણ જલમેં પરંત.
જબ પરે જલહી જસોદા કુમાર, તબ કિયો બાલ હાહાપોકાર;

ઉઠી જાય જાય નંદહી કીન, સુણી માત તાત મુખ આમલી.
કરી રૂદન ગોપ ગોપી ચલંત, હા કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુખસેં કરંત.

દોહા.

ચલે ગોપ સબ શોક વસ્ય, આયે યમુના તીર;
દેખત વિધ વિધ દ્રોહમેં, નહિ પેખત બલબીર.

ત્રોટક છંદ.

જલમેં હરી જાય પરે જબહી, અહીરાજ સમીપ ગયે તબહી;
ભરનીંદ અહીસ ચયાન કીયે, જગદીશ લખી લલકાર દીએ.
સુણી શબ્દ કતાંત સમાન ચલો, વ્રજ રાજકુમારહી આઈ મીલો;
શતએ કફની તબ કીન ખડી, તીન તેજ અપાર મણીજયું જડી.
ફુકરંત છીકંત લગે કટને, લરકે દુયજી ભજનું સટને;
મોરલી હરી શીષ અહીશ ધરી, શત એ ફેની તબ તુટ પડી.
સુરઠાંગ તરેશ કુમાર ભયો, શિરકે પર શ્રી હરી પાહુ દીઓ;
બલ ક્ષીણ ભયો મુખ રક્ત વહે, જબ કંઠ અહીશકે પ્રાણ રહે.
પતની સુસતી પતિ દેખ દુઃખી, કર જોડી વદંત સુચંદ્ર મુખી.

દોહા.

નાગ પત્ની વ્રજ નાથકી, વીનય કરત કર જોડ;
મહારાજ અહી રાજકું, એહી સંકટસેં છોડ.

ત્રીભંગી છંદ.

જય વૃજપતિ લાલા દીન દયાલા, જન પ્રતીપાલા ગીરધારી;
મચ્છ અવતારં જલધિ વિહારં, વેદહરારં ક્ષય કારી.
કાસ્યપ તનુ ભેયં ઉદધિવ લેયં, ગિરિવર ધેયં દૈત્યારી;
ધરણીધર કંડં અસુર પ્રચંડં, કીન વિખંડં ભય હારી. જ

નર હરીહી વપુધારી કશ્યપ તનુ મારા, ભગત પોકારં સુની કાના,
કૃત દેવ અભંગા વામન અંગા, બલીમખ ભંગા જગ જાના;
ક્ષત્રી કુલ કાલા પરસુ કરાલા, ભૃગુ કુલ આલા બલભારી. જય.
રઘુકુળ મણિરામ મોક્ષદ નામં, કોટીક કામં છબી હારી,
પૃથુરાજ સોહાયે ધરણી દુહાયે, ઔષધી લાયે સુખકારી;
નાભી ગૃહ જાતં રસભ દેહાતં, કત અધઘાતં મન સારી. જય.
બ્રહ્મા બહુરાના હંસ સુજાના, કૃત પય પાના જ્ઞાન દીયં,
નારાયણ નામં બદરી સુધામં, કત વિશ્રામં જ્ઞાન કીયં;
મોહની વપુ લાયે મધુ વીમ્મપાયે, દેવજી વાયે અસુરારી. જય.
સનકાદિક રૂપં અજર અનુપં, બાલ સ્વરૂપં જયોગ કીયં,
કરદમકે બાલં કપિલ કૃપાલં, જ્ઞાન વિશાલં માત દીયં;
અત્રિ ગૃહ આયે દત્ત કહેવાયે, લક્ષ લહાયે ગુરૂ ધારી. જય.
ગજરાજ પોકારા હરી અવતારા, ચક્ર પ્રહારા જુડ જહી,
મોક્ષદ મગનાનાં વ્યાસ, બખાના સુભગ પુરાનાં દીનહકી;
ભક્તા સંસારદ ભયે મુની નારદ, જ્ઞાન પ્રસારદ મહીચારી. જય.
માતુ દુઃખ દીના ધ્રુ તપ કીના, તેહી સુખ દીના બલ સીવા,
ઋષિ જગન નિવાસી દુષ્ટ વિનાસી, શુભ ગુણ રાશી હયગ્રીવા;
ધનવંતર ધીરં વૈદ્ય શરીરં, હતજન નીરં રૂજ્યં હારી. જય.
કલી કલુસ વિનાશં બોધ પ્રકાશં, ઉત્કલ વાસં જગદીશં,
કલકી અવતારં મહી ભર હારં, કૃત સુગકારં પરમીશં;
અધુના યદુરાજં સોઇ સુરકાજં, પ્રગટ બિરાજં કંસારં. જય.
એહી વિધિ અવતારા બારહી બારા, લીન અપારા બહુનામી,
મમ નાથ અનાથં ધરી શીર હાથં, કરહુ સનાથં શ્રી સ્વામી;
જીવા કવિરાજ સુત ધનરાજ, વદતા આજ શુભ વાણી. જય.

દોહા.

ચરણ વંદી શીર નાયકે, વિનય કીન કર જોડ;
સુની દયાળુ જદુવંશ મણિ, દીન ઉરગ પતિ છોડી.
કૃષ્ણ સુજશ બરણત બિમલ, બ્રજજન પરમ પ્રવીણ;
નીરખી નીરખી કૃષ્ણ છબી, કવિ જીવાભાઈ લીન.
મીલે પરસ્પર પ્રેત યુત, માત ભ્રાત પીતુ ગાત;
ગોપ ગોપીકા મીત્રજન, હરખત સહૃદય સમાન.
લક્ષ્મી વાળો લોભીયો, નીરધનીયો દાતાર;
સુંદર એ શું કામના, એરન કામાંધાર.
સમજ વિના સંસારમાં, સાર નથી તલભાર;
હર ભજ હરદમ હેતથી, તોજ પડીશ તું પાર.
એક બીજાથી અધિક છે, નીજ મન ન્યુન ન હોય;
સહુ સહુના મનમાં વસે, ધનીયા નીરધન હોય.

ચોપાઇ.

જબ હરી દીન ઉરગ પતિ છોડી, બંદી ચરણ બોલે કરજોડી;
નાથ તમો ગુણસે હમ ભયેઉ, તાતે ભેદ તું હારન લહેઉ.
પ્રભુ પ્રેરીત માયા બલવાના, મેં પામર ઇશ્વર નહિ જાના;
અબ મોહી દીન જાની વર દીજે, ખગ નાયકસેં અભય કરીજે.
જે કછુ આયસો દેહુ કૃપાલા, સોહુમ કરત નાથ તતકાળા;
સુની અસનાગ નાથકી બાની, બોલે કૃષ્ણ પરમ સુખ માની.
રમણિક દીપ પ્રતિ તુમ જાહો, જમુના નીર વીખ સુખ સમ કાહો;
મમ પદ શીર તબ રહહી, તાતે પત્રીપતિ નહી ગહહી.
સુનીય કૃષ્ણ વચન અહી રાજા, ચલે રમણીક પ્રતિ સહિત સમાજા;

જબ અહીરાજ રમણીક પ્રતિ ગએઉ, જમુના જલ નિર વીખ તવ ભયેઉ.
શ્રી હરી જલસે બાહર આયે, દેખત ગોપ ગોપી સબ ધાયે;
મીલત પરસ્પર પ્રેમ બહોરી, માત ભ્રાત પીતુ ગોપકી સોરી.

દોહા.

મીલે પરસ્પર પ્રેમ યુત, માત ભ્રાત પીતુ ગ્રાત;
ગોપ ગોપીકા મીત્ર જન, હરખન હદય સમાત.

ઇતિશ્રી ભીલનાથ લહેરી ઉર્ફે હરીહર કાવ્ય રસ સમાપ્ત.

ત્રોટક છંદ.

કરીએ હરી નામ પોકાર કરી, પુર્ણાનંદ નીંદ નિવાર પરી;
ગજ દાસ મોહી ઈન ગ્રુંડ ગ્રહ્યો, રટયો નામ હરી મમ પ્રાણ જસ્યો.
કરજોરી ખમા મુખ કે કમળા, અબ ધીર ધરો વિનવે અબળા;
કમળા ઝપટી ઝટ દૂર કરી, હસ્તી હસ્તી કહી ધાયા હરી.
તવ બીનતા સુત કુંજર તહાં, થીર અથર થઇ અસ્વાર થયા;
ધક દોડ તદા ખગતે ધસીયો, રચના કરી નામ રટે રસીયો.
નીજ નાથ કહે મમ વેગ નથી, રખ વેગ અતિ મમ પીડ રૂદે;
ભણતાં ખગકે અતિ વેગ ભયો, ગરૂડાસન આસન છોડ દીયો.
પદ રક્ષ વીના હરિ તાપ લીયે, મહે મંત વિચારત આપહીયે;
સચરાચર સ્વામી ધસ્યા ચટકે, ફરરે ધરરે પટકા ફટકે.
કરસે નીજ ચક્રકો ઘાવ કીયો, હસ્તી રીપુકો ઝટ પ્રાણ હર્યો;
ગુંડકું કટકા કરી ફીંચ જુઓ, કમળા વરે હાથે ઉપાર લીયો.
જળ બાહેર થઇ કરી મ્રીજ કે, તન રૂપ ચતુર્ભુજ હોઇ તેહ;
જન માન જરી એક સુંદ રહી, ઘર માર કરી પોકાર હરી.

પોઠણી રાગ ધનાશ્રી.

દ્વારકાં રણછોડ પોઢે પ્રભુ, દ્વારકાં રણછોડ. (૨)
આસપાસ રત્નાગર સાગર, ગોમતી કરત ઝીલોલ. પોઢે પ્રભુ. ટેક.
મંદીર મંદીર ઝાલર વાગે, શંખ નફી ઘનઘોર. (૨) પોઢે.
ત્રિક્રમ માધવ શ્રી પુરૂષોત્તમ, કુંવર કલ્યાણજી જોડ. (૨) પોઢે.
રૂક્ષ્મણીજીકે મોલ પધારો પ્રભુ, દીપક લાખ કરોડ. (૨) પોઢે.
કવિ જીવાભાઇ શરણે આયો, ભાવત હોય કરજોડ. (૨) પોઢે.

દોહરો.

હરિહર કાવ્ય પુરી કરી, અલ્પ મતિ અનુસાર;
કવિ જીવાભાઈ હેતે વદે, બોલો જય જયકાર.

ભગવાનની સ્તુતિ.

ત્રિભંગી છંદ.

જય પ્રભુ પ્રખ્યાતા પદપંકાતા, સુગુણી ગણાતા ગુણ ગાતા,
તું ભગની ભ્રાતા દીલ અવદાતા, શુભ શોભાતા સાક્ષાતા;
જય જય જગત્રાતા તું પીતુ, માતા દે સુખ શાતા સુખ દાતા. ટેક.
જય વિશ્વવિધાતા અલખ લખાતા, મુક્ત મનાતા મદમાતા;
જયપુર્ણ પ્રકાશી વિશ્વ વિલાસી, અખલ નિવાસી આકાશી.
જય અચળ ઉમાસી વિપદ વિનાસી, છત નિજ દાસી છે બાસી;
રૂપી સહસ્ત્ર અઠયાશી સિદ્ધ ચોરાશી, તત્વ તપાસી ચિત ચાતા. જય.
જય જય જગ સ્વામી સદ્ગુણ ગ્રામી, નિરગુણ નામી નહિ ખામી,
જય અંતરજામી અવિચલ નામી, શુભ વિશ્રામી સુખધામી;
પ્રભુ તુજ પદ પામી શાંત પ્રણામી, જે ન હરામી જન શાતા. જય.

મન તુજને મળવા તન દુઃખ ટળવા, અકળીન કળવા રસ ગળવા;
અંતે આવે ચળવા પાપ પ્રજળવા, દહાડો વળવા દુઃખ ટળવા,
શુક્તિ ફળ ફળવા બંધન બળવા, હિત સાંભળવા હે ભ્રાતા. જય.
તુ સમર્થ તરવા તારણ કરવા, અભરણ ભરવા ભય હરવા.
દુષ્કર આદરવા ધરણી ધરવા, ગુણ વારવા ગુણ ગરવા;
ચહું કિર્તિ ઉચરવા ઠીક થઇ ઠરવા, યશ વિસ્તરવા વિખ્યાતા. જય.
જય જય અસુરારી કરૂણા કારી, બળીયા તારી બલીહારી.
અહી સંસારી તેં વિસ્તારી, તેંજ ઉગારી નરનારી;
જેવી મતિ મારી સ્તુતિ ઉચારી, લે દીલધારી જગ ધાતા. જય.
રુદીએ મુજ વસીયા વાસો વસીયા, ક્ષણું ન ખસીયા જેમ કસીયા.
હેતેથી હસીયા ઠીક થઈ ઠસીયા, બોલે ફસીયા બહુ જસીયા;
વળી સરસ વિલસીયા ધામે[illegible]સીયા, રતિ ન ચસીયા રસ રાતા. જય.
સ્તુતિ કરી તુજ નામે કરૂણા કામે, ઉર ધરીઆ મે આ ઠામે,
રહી ધીરજ ધામે જે જન પામે, ભૂલન ભામે ભય વામે;
શુભ છંદ રચ્યા મેં દલપત રામે, પછી કર્યા મેં પ્રસરાતા. જય.

દોહરા.

સમય એક પ્રહ્લાદશું, કીન અસુર અતિ ક્રોધ;
કોટ બીકટ ચૌદશ ફરી, જબર ઘેરી અબ જોધ.
પતિ દૈત્ય નિજ પુત્રશું, બોલે તહી તહી બેર;
કહાં રામ તેરો નાથ કહાં, તુરત બેઠે અબટેર.
કઠિન થંભ ધીખ લાલકરી, બાકુ ખડ વિકરાળ;
હરિ બતાદે હાલમેં, કહે પુત્ર તબ કાળ.

ભગવાનની સ્તુતી.

છંદ રેણુકી.

સુણી અત અત ભ્રમણ નમત મન, હરિસન ભગત ભુગત ભગવત ભજનં;
સુરપત પતમહત રહત રત સમરણું, સતદૃઢ વત મત ગત સજનં.
ધૃત રેખત લખત સુરપત સમ, ધારણ સુરંન પોકારણું શ્રવણ સુણે:
બડ઼ે થટ અસુરાણ પ્રગટ ગટ ભજ્યું, બીકટરૂપ નરસીંહ બણે. ૧ ટેક
કડડડડ બ્રંહાંડ એક સહી કડ કત, અડડ અડડ જાડ દધી ઉછસં;
ધડ ધડ•ધડ ધૂમક થડડ ભય જૂહર, ખડડ મેરૂ શિવ ધ્યાન ખુસં.
તડ તડ સુર દુંદૂભી ધડક અસુરાન તનં, ગડડ હા અટ હડડ ગણે; બટ ૨
થરરરર થંભ ફટત ધરથર હર, ફરર કોટ ફર હરર ફનં.
ડરડર મુખ વકર ભયંકર દેખત, જજરરર તેજ ઝર હરર તનં;
કરકર અમર સમર ક્ષય કકકર, હરર પ્રાણ શું દૈત્ય હણે. બટ ૩
કટકટકટ ભ્રકુટ મુકુટ મુખ ભયકટ, લખત પ્રગટ દ્રગત તગુટ લસં;
ઝટપટ અંગ ઉલટ પુલટ હરઝંપી, ચપટ ચાટ અતિ દુપટ ચસં.
પરગટ ઝટપટ ફીએ હીરણ્યકસ્ય પ્રભુ, ખટખટ ધરનખ ફટત ખણે; બટ ૪
ધખ ધખ અતિ ધધક ધધક રૂધિરન, ધક થરકો ઝકઝક સેન પિયં.
સક ખક મક અરૂણ અરથ રથ ચુકીય, હઠબકધક સબ અસુર હિયં;
ચકમક અતિ ચમક દમક દેખત ચખ, ભભક ભભક રવઘોર ભણે. બટ ૫
ધણણણ શંખ દુંદભી ઘોર, ભણણ વેદ મુખ બ્રહ્મ ભણે;
ઝણણ ઝણકાર ઝલર ફૂલન ઝડ, ગણણણ દૈત્ય ગણ અગણ હણે.
બણણણ બલ બાહુ ગણણ કોણ બીક્રમ, રયણનાદમ જયજય રણણે બટ; ૬
ઝલઝલ અતિ અચલ કમળ મુખ ઝળકત, ભળળ તેજ બળ પ્રબળ ભળં.
ચળચળ ચળ વિમળ રમા નહિપેખત, નકળ અકળ હરિ રૂપનવં;
દળ ફળ મુનિ દેવ સકળ દ્રગ દેખત, પળમાંહી ખળ દળ નાસ પણે. બટ ૭

સ્તુતી સંમપુર્ણ:

॥ શ્લોક ॥ શીખરણી ॥

કલાસીમાકાવ્યમ, ॥ સકલ ગુણુ સીમા વિતરણ્ય ॥
ભયે સીમા મૃત્યુ ॥ સકલ સુખ સીમા સુવદના ॥
નૃપ સીમા મુક્તા ॥ સકલ કૃતી સીમા સૃત્તિ ભતિ ॥
પ્રીયે સીમા લ્હાદો ॥ શ્રવણુ સુખ સીમા હરી કથા ॥ ॥ ૧ ॥

અથ મંગળાષ્ટક.

શ્રી. મત્ પંજક વિષ્ટરો હરિહરો વાયુર મહંદ્રો નલઃ
ચંદ્રો ભાસ્કર રવિત પાલ વરુણા પ્રેતાધિ પાધ્યા ગૃહા ॥
પદ્યુમ્નો નલ કુંવરઃ સુરગુરુ ચિંતામણિ કૌસ્તુભઃ
સ્વામિ શક્તિ ધરશ્ચ લાંગધરઃ કુર્વંતનો મંગલં ॥૧॥
ગૌરી શ્રી હદિતિર્દિશ્ચ સુભગા કદ્રુઃ સુપર્ણાશિવા
સાવિત્રિચ. સરસ્વતિચ. સુભગા સત્ય વૃતા રુંધતિ
સ્વાહા જાંબુવતિ સુ રુકમ ભગનિ દુસ્વપ્ન વિધ્વાંસિનિ
વેલા, ચાંમુ નિધિઃ સમિન મકરા કર્વતનો મંગલં ॥૨॥
નેત્રણામ ત્રતિયાં શિવં પશુ પતેયે રશ્મિ ત્રયાં પાવનં
એતદ વિષ્ણુ પદ ત્રયંત્રિ ભુવનં ખ્યાતં ચ રામ ત્રયં
ગંગા વાહ પથ ભયં ચ વિમલં વેદ તયં બ્રાહ્મણું
સંધ્યાનાં ત્રતયં દ્વિજૈવ રબિ હિતં કુર્વતંનો મંગલં ॥૩॥
ગંગા ગોમતિ ગોપતિ ગિરિપતિ ગોવિંદ ગોર્વાનો
ગિતાગોમય ગોરજો ગિરિ સુતા ગંગાધરો ગોતમઃ
ગાયત્રિ ગરુડો ગદા ધર ગયા ગંભીર ગોદાવરી
ગંધર્વ ગૃહ ગોપ ગોકુળ ગણા કુર્વતનો મંગલમ ॥૪॥

ગંગા સિંધુ સરસ્વતિ સુ યમુના ગોદાવરી નર્મદા
કાવેરી સરિયું મહેંદ્ર તનયા ચર્મણ્વતી વેદિકાઃ
ક્ષિપ્રા વેત્રવતિ મહાસુરનદી ખ્યાતા તુયા ગલકી
પૂર્ણા જલા સમુદ્ર સહિતાઃ કુર્વંતનો મંગલમ્ ॥૫॥
લક્ષ્મી કૌસ્તુભ પારિજાતક સુરા ધનવંતરી ચંદ્રમાં
ગાવઃ કામ દુધઃ સુરેશ્વર ગજા રંભાદિ દેવાંગના
અશ્વઃ સપ્ત મુખો સુધા હરિધનું સંખો દિશં વારિધે
રત્નાનિ તિચતુર દશ પ્રતિદિનમ કુર્વંતનો મંગલમ ॥૬॥
અસ્વથોવટ વૃક્ષ ચંદન તરૂ મંદાર કલ્પદ્રુમો
જંબુ નિંબ કદંબ ચુત સરલા વૃક્ષા ચ યે ક્ષિરિણઃ
સર્વૈ સ્તૈઃ ફલાન્વિતે પ્રતિદિનમ્ વિભ્રાજિતં રાજિતં
રમ્ય ચૈત્ર રથં સ નંદન વનં કુર્વંતનો મંગલં ॥૭॥
વાલ્મિકિઃ સનકઃ સનંદન મુનિ વ્યાસો વસિષ્ઠો ભ્રગુર
જાબાલિ જમદગ્નિ વત્સજનકૌ ગંગાધરો ગૌતમઃ
માંદ્ધાતા રતુપર્ણ વેણુ સગરા ધન્યો દિલિપો નલઃ
પૂણ્યો ધર્મસૂતો યયાતિ નહુશો કુર્વંતનો મંગલમ્ ॥૮॥
ઈત્યેવં વર મંગલાષ્ટક મિદં પાપૌઘ વિધ્વાંસનં
પૂણ્યસં પ્રતિ કાલિદાસ કવિના વૃત્તપ્રબંધે કૃત ॥યઃ પ્રાતઃ
પ્રસના પંઠય સતત ભકત્યાન્વિતો માનવો ગંગાસાગર
સંગ માપ્લવ ભવં પ્રાપ્નોતિ પૂણ્ય મહત્ ॥૯॥

ઇતિ મંગલાષ્ટક સંપૂર્ણમ.

શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનના પ્રસાદનો થાળ.

જમવા આવોને શ્રી સત્યનારાયણરે, ભાવે ભર્યો છે સોનાનો થાળરે;
બેસોને કનકનો બાજોઠ ઢાળ્યોરે, જમવા પ્રભુજી પધાર્યારે.૧
લાડુ સેવૈયાં તલધારીરે, મેશુબ મગદળ છે બહુ સારારે;
સેવ દાળ પેંડાને પતાસાંરે, ગાંઠીયા ને ગુંદવડાં ખાજાંરે.૨
સક્કરપારા સુતરફેણી સારીરે, શીરો સાકરનો પુરી ધારીરે;
કંસારમાં ઘી ઘણું નાખ્યુંરે, બરફી ચુરમું છુટું રાખ્યુંરે.૩
દુધપાક શીખંડ બાસુદીરે, ખીરખાંડ ને વળી બુંદીરે;
માલપુવાં કચોરીને પોળીરે, ઝીણી રોટલી ઘીમાં ઝબોળીરે.૪
વડાં પુરીઓને ભજીઆં તળ્યાંછેરે, ગળમાણા તે ઝાઝા ગળ્યાછેરે;
ભાતભાતે બનાવી છે શેવોરે, પ્રભુજી માગીને લેજો મેવોરે.૫
ફુલવડીને પાપડ તળીયારે, ગગન ગાંઠીઆ ઝાઝા ગળીયારે;
દહીંવડાં દામોદર લેજોરે, મીઠું તીખું મુખેથી કેજોરે.૬
હવે પીરસુંછું પ્રભુજી શાકરે, મુળા મોગરીઓ ને વંતાકરે;
વાલ પાપડી ને કંકોડાંરે, ચોળાફળી દુધીને ડોડાંરે.૭
પંખાળી કમોદનો ભાતરે, ધાણા સાલ જીરા સાળ જાતરે;
મગ ચોળા ને તુવેરની દાળરે, ચણા વટાણા ને વાલરે.૮
રજની દિવસ રહેજો પાસેરે, થાળ ગાયો તે હરિદત્ત દાસેરે;
ભુલચુક સુધારી લેજોરે, હરિ ભક્તિમાં સદા રાજી રેજોરે.૯

શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનના એકાદશ અવતારની આરતી.

જય દેવ જય દેવ જય નરનારાયણ, પ્રભુ જય નરનારાયણ;
બદ્રીપતિ બે બાંધવ, ત્રીભુવન તારાયણ. જય દેવ જય દેવ. ૧

મચ્છ થયા મનમોહન, સત્ય વ્રતના સારૂ પ્રભુ સત્યવ્રતને સારૂ;
કચ્છપરૂપે કાઢયાં ચૌદ રતન ચારૂ. જય દેવ જય દેવ. ૨
વારાહરૂપે વ્હાલા ધરણી મુખ ધારી, પ્રભુ ધરણી મુખ ધારી;
નરસીંહરૂપે નાખ્યો, મહાદાનવ મારી. જય દેવ જય દેવ. ૩
વામન થઇ વિશ્વંભર, બળી રાજાને બાંધ્યો, પ્રભુ બળી રાજાને બાંધ્યો;
મોહની રૂપે મોહન સુરચાર્થ સાધ્યો, જય દેવ જય દેવ. ૪
ધનવંન્તર થઈ ધસીયા, પ્રભુ વૈદ્યોની વ્હારે, પ્રભુ વૈદ્યોની વ્હારે;
પ્રેમ પ્રજા સમ પાળી, યજ્ઞ થયા જ્યારે. જય દેવ જય દેવ. ૫
પરશુરામ રૂપે ફરશી લઇને ફરીયા, ક્ષત્રી હણ્યા ખોળી; પ્રભુ.
શ્રી રામે રાવણને નાખ્યો રણ મધ્યે રોળી. જય દેવ જય દેવ. ૬
કપિલ રૂપે કીધી માતાની મુક્તિ, પ્રભુ માતાની મુક્તિ;
દત્તરૂપે દેખાડી, જોગ તણી જુગતિ. જય દેવ જય દેવ. ૭
વ્યાસ રૂપે વેદોની શાખા સુગમ કરી, પ્રભુ શાખા સુગમ કરી;
કુંજર માટે કેશવ દોડયા ચક્ર ધરી. જય દેવ જય દેવ. ૮
નારદ રૂપે નવધા ભક્તિ રચી ભારી, પ્રભુ ભક્તિ રચી ભારી;
સનકાદિકથી સુધર્યા, બ્રાહ્મણ બ્રહ્મચારી. જય દેવ જય દેવ. ૯
કૃષ્ણ રૂપે થઇ મામા કંસને માર્યો, પ્રભુ મામાને માર્યો.
સાત દિવસ શામળીએ, ગોવરધન ધાર્યો. જય દેવ જય દેવ.૧૦
બુધરૂપે બળવંતા કરૂણા બહુ કરશો, પ્રભુ કરૂણા બહુ કરશો;
કળિયુગ અંતે આપે, નિષ્કલંકી અવતરશો. જય દેવ જય દેવ.૧૧
રચિ હરિદત્તે ભલી આરતી, જે ભાવે ગાશે, પ્રભુ જે ભાવે ગાશે;
સત્યનારાયણના ગુણ ગાતાં, સત્યદેવ પ્રસન્ન થાશે. જય દેવ જય દેવ.૧૨

ઇતી શ્રી સત્યનારાયણની આરતી સંપુર્ણ.

ઇતી શ્રી હરીહર કાવ્ય રસ ઉર્ફે શ્રી ભીલનાથ લહેરી સંપૂર્ણ.

સમાપ્ત.